

Nr 342.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningskatt, m. m.; given Stockholms slott den 21 november 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningskatt;
- 2) förordning angående beräkningen av allmän omsättningskatt i vissa fall.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g

till

fö r o r d n i n g a n g å e n d e ä n d r i n g i v i s s a d e l a r a v f ö r o r d n i n g e n d e n 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningsskatt.

Härigenom förordnas, att 1, 5, 18 och 19 §§ samt anvisningarna till 1 § förordningen den 13 december 1940 om allmän omsättningsskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Allmän omsättningsskatt skall, med undantag varom i 2 § förmäles, utgå till staten

c) vid yrkesmässig försäljning av butikshandelsvaror i andra fall än ovan sägs; dock skall, vid annan försäljning än å auktion, skatt ej utgå när försäljningen sker till återförsäljare;

d) vid yrkesmässig försäljning av varor, som icke äro att hänföra till butikshandelsvaror men som äro avsedda för någons personliga bruk och bekvämlighet eller eljest ämnade att utgöra någons personliga lösegendom; dock skall, vid annan försäljning än å auktion, skatt ej utgå när försäljningen sker till återförsäljare;

e) vid uttag — — — med rörelsen;

5 §.

Allmän omsättningsskatt — — — ägt rum.

Vid försäljning i kommission anses kommissionären såsom säljare. Vid försäljning å auktion skall dock icke auktionsförrättaren i denna sin egenkap anses såsom säljare.

18 §.

Där allmän — — — Kungl. Maj:t föreskriver.

Uppgår ej överskjutande beloppet eller detta belopp jämte annat, samtidigt debiterat belopp till en krona, må länsstyrelsen förordna om avkortning.

Har skattskyldig — — — om restitution.

19 §.

Kungl. Maj:t förordnar en för hela riket gemensam nämnd (*centrala omsättningsskattenämnden*) med uppgift att

dels, efter framställning från skattskyldig eller när anledning därtill eljest uppkommer, meddela bindande förklaring beträffande frågan huruvida viss vara eller visst slag av varor skall i beskattningshänseende hänföras till butikshandelsvaror eller ej samt beträffande frågan huruvida viss vara är att hänföra till något av de i 2 § 1 mom. a) eller b) angivna varuslagen,

dels, efter — — — denna förordning.

Nämnden skall — — — delar gälla.

Anvisningar

till 1 §.

1. Med *varor* — — — för handen.
2. Försäljning — liksom — — — s. k. avbetalningsköp.
3. Med *butik* — — — till allmänheten.
Såsom *med* — — — eller utomhus.

Allenast den omständigheten att lokal användes för försäljning å auktion skall icke medföra, att lokalen anses såsom butik eller därmed likartat försäljningsställe.

Till *butikshandelsvaror* — — — icke utgöra butikshandelsvara. Såsom butikshandelsvaror skola på grund härav räknas exempelvis burfåglar och akvariefiskar, person- och lastautomobiler, omnibusar, motorcyklar, motorer för motorfordon, kylskåp, redskap och verktyg av olika slag, mjölkskumningsmaskiner, symaskiner, skriv- och räknemaskiner samt andra utensilier för kontorsbruk ävensom möbler. Däremot skola — — — och tegel.

4. Beträffande innebörden — — — av privata förbrukare.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1942.

F ö r s l a g
till
**förordning angående beräkningen av allmän omsättningsskatt i
vissa fall.**

Härigenom förordnas, att förordningen den 25 maj 1941 (nr 252) angående skattesatsen för den allmänna omsättningsskatten beträffande vissa varor icke skall äga tillämpning med avseende å ändrings-, förbättrings-, underhålls- eller rengöringsarbete å vara, som i förordningen avses, samt att från de slag av skodon, beträffande vilka allmän omsättningsskatt jämlikt nämnda förordning skall utgå med högre skattesats än fem procent, skola undantagas dels barnskodon dels ock ytterskodon, i vilka jämte gummi ingår spånadsvara, innehållande konstsilke.

—————
Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1942.
—————

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 no-
vember 1941.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om vissa ändringar i bestämmelserna rörande allmän omsättningsskatt samt anför därvid följande:

Vid anmälan i statsrådet den 11 oktober 1940 av förslag till förordning om allmän omsättningsskatt framhöll jag, att det låge i sakens natur att utformningen av en dylik lagstiftning, vilken rörde sig på ett för vårt vidkommande helt nytt och oprövat område, måste vara förenad med betydande svårigheter. De brister, som kunde vidlåda förslaget, syntes emellertid få avhjälpas i den mån erfarenhet vunnes om de med skatteformen förknippade problemen. Ett uttalande av denna innebörd gjordes jämväl av första särskilda utskottet vid 1940 års urtima riksdag i dess betänkande i ämnet (nr 10).

I skrivelse den 2 april 1941, nr 147, har riksdagen — under återopande av bevillningsutskottets av riksdagen godkända betänkande, nr 9, i anledning av väckta motioner avseende förordningen om allmän omsättningsskatt — anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning om ändring av förordningen i de delar, som berörts i betänkandet, och därvid beakta vad i betänkandet anförts samt snarast möjligt för årets riksdag framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I bevillningsutskottets betänkande ha behandlats två skilda grupper av frågor, nämligen å ena sidan vissa spörsmål angående urvalet av skattepliktiga varor samt angående utformningen av begreppet återförsäljare i förordningen, och å andra sidan frågor angående centrala omsättningsskattenämndens befogenheter och organisation samt vissa därmed sammanhängande spörsmål.

Genom beslut den 2 maj 1941 uppdrog Kungl. Maj:t åt *centrala omsättningsskattenämnden* att — under beaktande av vad som anförts i bevillningsutskottets nyssnämnda betänkande — skyndsamt verkställa utredning beträffande förstnämnda grupp av frågor samt åt *kammarvännen* att — i samråd med centrala omsättningsskattenämnden och under beaktande av vad som förekommit i det i riksdagen motionsvis väckta ärendet om utredning

rörande vissa spörsmål beträffande omsättningsskatteförordningen och dess tillämpning — skyndsamt verkställa utredning angående frågan om centrala omsättningsskattenämndens befogenheter och organisation samt därmed sammanhängande spörsmål. Kungl. Maj:t anbefalldes nämnden respektive kammarrätten att, sedan utredningen verkställdes, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de åtgärder, till vilka utredningen kunde giva anledning.

Kammarrätten har till fullgörande av sitt berörda uppdrag i skrivelse den 30 juni 1941 framlagt utredning och förslag i fråga om centrala omsättningsskattenämndens befogenheter och organisation samt därmed sammanhängande spörsmål. Över skrivelsen har *kommerskollegium* den 2 oktober 1941 avgivit infortrat utlåtande, vid vilket fogats yttranden i ämnet av *samtliga handelskamrar i riket, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges hantverksorganisation* samt *Inköpscentralernas aktiebolag Ica*.

Centrala omsättningsskattenämnden har i anledning av det nämnden givna utredningsuppdraget ingivit en den 22 september 1941 dagtecknad skrivelse. Över denna skrivelse ävensom över en den 4 oktober 1941 dagtecknad framställning från *handelskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö* rörande, bland annat, begreppet återförsäljare i omsättningsskatteförordningen ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av *överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro, Västmanlands och Västernorrlands län* ävensom av *kammarrätten* och av *kommerskollegium*, som vid utlåtandet fogat gemensamt yttrande från *handelskammaren i Stockholm, Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverksorganisation, Sveriges köpmannaförbund* och *Sveriges industriförbund* ävensom särskilda yttranden av *Bilverkstädernas riksförbund* och av *Kooperativa förbundet*.

Utöver det material, som sålunda förebärts, är vid behandlingen av frågan om en revision av omsättningsskatteförordningen även att beakta åtskilliga från myndigheter och enskilda sammanslutningar m. fl. inkomna framställningar rörande vissa detaljspörsmål inom förevarande beskattningsområde.

Kammarrättens nyssnämnda utredning har resulterat i förslag om inrättande av en särskild avdelning inom kammarrätten, förstärkt med speciellt sakkunniga, vilken avdelning skulle ha till uppgift *dels* att såsom sista instans avgöra besvärsmål rörande taxering till omsättningsskatt och *dels* att avgiva bindande förklaringar rörande tolkningen av omsättningsskatteförordningen, utom med avseende å frågor om varors egenskap av butikshandelsvaror, beträffande vilka frågor centrala omsättningsskattenämnden skulle behålla sin hittillsvarande befogenhet att lämna bindande besked.

Förslaget, som utarbetats efter överläggningar med centrala omsättningsskattenämnden, har i sina huvudpunkter så godt som enhälligt förordats i de avgivna yttrandena. Även enligt min mening torde förslaget innefatta en framkomlig väg till undanröjande av vissa med omsättningsskatten förknip-

pade olägenheter. Bemyndigandet för en skattedomstol att meddela bindande förhandsbesked innebär en nybildning inom vår skattelagstiftning och äger sålunda stor principiell betydelse. Även ur andra synpunkter framstår förslaget genomförande som en åtgärd av betydande räckvidd. Med hänsyn härtill och till den knappa tid, som stått till förfogande för ärendets behandling, finner jag mig icke nu kunna taga slutgiltig ställning till spörsmålet. Ärendets fortsatta beredning kommer emellertid att bedrivas med största skyndsamhet för att möjliggöra framläggandet av förslag vid början av 1942 års riksdag.

I syfte att undvika, att samma vara beskattas mer än en gång på sin väg från producent till konsument, ha i omsättningsskatteförordningen uppställts vissa regler om skattefrihet vid försäljning till återförsäljare.

Åtskilliga av de svårigheter, som visat sig uppstå vid omsättningsskatteförordningens tillämpning, synas ha varit förknippade med frågan, vilka företagare som äro att hänföra till återförsäljare i förordningens mening. Vid utredningen av detta spörsmål har omsättningsskattenämnden kommit till den uppfattningen, att den utväg, som borde väljas därest man ville radikalt avhjälpa de föreliggande svårigheterna, vore att helt slopa återförsäljarbegreppet och i stället till undvikande av dubbelbeskattning medgiva rätt till avdrag för tidigare erlagd skatt vid varje särskilt led i varudistributionen.

En mycket stark majoritet bland de hörda myndigheterna och organisationerna har bestämt avstyrkt en dylik lösning. I stället ha åtskilliga representanter för näringslivet anslutit sig till ett i förutnämnda framställning från handelskammarna i Stockholm, Göteborg och Malmö väckt förslag, som innebär, att beträffande varje *bransch* skulle fastställas, om till densamma anslutna näringsidkare vore att anse som återförsäljare eller ej.

Rörande sistnämnda uppslag har omsättningsskattenämnden uttalat, att ett dylikt förfaringsätt otvivelaktigt stode i direkt strid mot bestämmelserna i omsättningsskatteförordningen — en ståndpunkt till vilken jag för egen del vill uttala min anslutning — och att förfaringsättet icke heller efter vederbörlig författningsändring vore tjänligt att avhjälpa de nuvarande olägenheterna. Kommerskollegium och kammarrätten ha förordat fortsatt utredning av frågan.

Enligt min uppfattning saknas möjlighet att på grundval av det nu föreliggande materialet för riksdagen framlägga förslag till lösning av frågan, vilken i stället synes böra bliva föremål för fortsatt utredning. Önskvärt är att avvakta 1942 års taxering till omsättningsskatt, så att ett säkrare bedömande kan ske, i vilken utsträckning de skattskyldiga — trots omsättningsskattenämndens vägledande upplysningar — verkligen felbedömt förordningens innebörd i förevarande hänseende. Ett eventuellt införande i början av nästkommande år av det förut berörda systemet med bindande förhandsbesked synes för övrigt ägnat att begränsa olägenheterna av frågans undanskjutande.

På grund av vad sålunda anförts finner jag mig för närvarande böra stanna vid att framlägga förslag allenast med avseende å vissa härefter berörda detaljspörsmål i förevarande ämne.

Frågan om skärpt kontroll över omsättningsskattens utgörande — vilken berörts i flera till Kungl. Maj:t inkomna skrifter — torde jag få anmäla i annat sammanhang.

Viss utvidgning av omsättningsskattenämndens befogenhet att meddela bindande förklaringar.

Jämlikt 19 § omsättningsskatteförordningen har centrala omsättningsskattenämnden till uppgift, bland annat, att, efter framställning från skattskyldiga eller när anledning därtill eljest uppkommer, meddela bindande förklaring beträffande frågan huruvida viss vara eller visst slag av vara skall i beskattningshänseende hänföras till butikshandelsvara eller ej.

1 2 § 1 mom. a) och b) omsättningsskatteförordningen uppräknas vissa slag av varor, för vilka omsättningsskatt ej utgår.

I utlåtande den 3 mars 1941 till riksdagens bevillningsutskott med anledning av vissa inom riksdagen väckta motioner framhöll *omsättningsskattenämnden*, att dess arbete skulle hava underlättats liksom ock värdet av nämndens insats hava väsentligen ökats, därest nämnden i frågor rörande tolkningen av 2 § 1 mom. a) och b) kunnat framlägga bindande förklaringar. Nämnden uttalade sig för att den måtte erhålla befogenhet att med bindande verkan avgiva förklaring om vilka varor som till följd av bestämmelserna i nämnda författningsrum skulle anses undantagna från skatteplikt.

Nämnden har i sin förut berörda framställning den 22 september 1941 ånyo upptagit frågan om en dylik utvidgning av nämndens befogenhet att meddela bindande förklaringar och därvid anförde:

Under vidhållande av sin förut uttalade uppfattning ville nämnden framhålla, att en dylik befogenhet av nämnden skulle utövas med största försiktighet. I den mån större tvekan kunde råda, huruvida en vara vore hänförlig under berörda författningsrum — eller omfattades av särskilda bestämmelser om skattefrihet, vilka Kungl. Maj:t kunde hava meddelat — komme nämnden att underställa spörsmålet Kungl. Maj:ts prövning. Förfarandet skulle med andra ord bliva följande. Funne nämnden, att en viss vara kunde inrymmas bland de i 2 § 1 mom. a) och b) uppräknade varuslagen, skulle nämnden därom meddela bindande förklaring. Ansåge nämnden, att så ej vore fallet men att — på grund av varans sammansättning och användningssätt eller dess egenskap av surrogat för skattefri vara — synnerliga skäl talade för att den likställdes med någon i författningsrummet upptagen vara, skulle nämnden hänskjuta frågan till Kungl. Maj:ts avgörande. Där i andra fall fråga om skattefrihet uppkomme, syntes i regel böra erfordras medverkan av riksdagen, där omständigheterna medgäve dennas hörande.

Den sålunda ifrågasatta utvidgningen av nämndens befogenheter har uttryckligen förordats av *överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Örebro och Västerbottens län* samt av *kammarrätten och Kooperativa förbundet* och har ej blivit föremål för erinran i övriga yttranden över nämndens ifrågavarande framställning. I yttrandena har bland annat framhållits, att en dylik utvidgning av nämndens befogenheter skulle bli till stort gagn för såväl de skattskyldiga som myndigheterna.

Kammarrätten har övervägt, huruvida nämndens förslag kunde anses komma i konflikt med den av kammarrätten föreslagna ordningen för avgivandet av bindande förklaringar rörande omsättningsskatteförordningens bestämmelser, vilket förslag — såsom i det föregående angivits — innebär, att nämnden väl skulle bibehållas vid sin uppgift beträffande tolkningen av begreppet butikshandelsvaror, men att bindande förklaringar i övrigt skulle givas av kammarrätten.

Kammarrätten har härutinnan anfört:

Det kunde ej bestridas, att gränsdragningen mellan skattefria och skattepliktiga varor enligt 2 § 1 mom. a) och b) vore en uppgift, som till arten låge ganska nära avgränsningen av butikshandelsvarorna. Hårtill komme, att nämndens nya uppgift enligt det nu framförda förslaget skulle bli inskränkt till fall av positiva skattefrihetsförklaringar, medan övriga fall skulle alltefter omständigheterna bli beroende på Kungl. Maj:ts eller riksdagens avgörande. Goda skäl syntes alltså tala för den ifrågasatta utökningen av nämndens kompetens.

En befogenhet för omsättningsskattenämnden att meddela bindande förklaringar rörande tolkningen av 2 § 1 mom. a) och b) omsättningsskatteförordningen skulle även enligt min mening vara förenad med åtskilliga fördelar. Såsom kammarrätten påpekat skulle en dylik utvidgning av nämndens verksamhetsområde heller icke medföra någon konflikt med en eventuell befogenhet för kammarrätten att meddela förklaringar rörande tolkningen av andra delar av förordningen. Jag förordar därför en ändring av 19 § omsättningsskatteförordningen i enlighet med omsättningsskattenämndens förslag och förutsätter att frågor om undantag från skatteplikt därefter avgöras i den ordning nämnden angivit.

*Departements-
chefen.*

Försäljning av varor å auktion.

Vid tillämpningen av omsättningsskatteförordningen synes tvekan ha uppstått huruvida och i vad mån försäljning av varor å auktion är föremål för omsättningsskatt. De stadganden i förordningen, varom här är fråga, äro punkterna a), c) och d) i 1 §, enligt vilka omsättningsskatt utgår vid yrkesmässig försäljning av varor, som där angivas, samt 5 § andra stycket, enligt vilket vid försäljning i kommission kommissionären skall anses såsom säljare.

Ifrågavarande spörsmål berördes av första särskilda utskottet vid 1940 års urtima riksdag vid behandlingen av det då framlagda förslaget till om-

sättningsskatteförordning. Utskottet framhöll i sitt utlåtande i ämnet, att frågan sammanhögde med tolkningen av begreppet yrkesmässig, samt anförde vidare:

Klart är till en början, att om auktion anordnas exempelvis av en privatperson eller dennes dödsbo för avyttring av personlig lösegendom, transaktionen icke kan anses yrkesmässig och följaktligen blir fri från skatt. Detsamma gäller även om, såsom ofta sker, för ändamålet skulle anlitas en särskild auktionsförrättare, vilken icke intar ställningen av kommissionär utan endast är att anse såsom säljarens medhjälpare. Skulle auktionen däremot ombesörjas av en antikvitetsfirma eller liknande företagare, vilken i egenskap av kommissionär mottager varor för försäljning från flera håll, är försäljningen att betrakta som yrkesmässig och underkastad skatteplikt enligt 1 § c). Frågan om försäljningens karaktär är sålunda här att bedöma med hänsyn till kommissionärens förhållanden; detta framgår av 5 § andra stycket. Likaså synes skatteplikt böra inträda exempelvis i det fall, att ett konkursbo bortauktionerar ett i boet ingående handelsvarulager.

Utskottet inskränkte sig emellertid till detta uttalande och ifrågasatte icke i detta sammanhang någon ändring i författningstexten.

Spörsmålet har därefter, med anledning av skrivelse från överståthållarämbetet, behandlats i centrala omsättningsskattenämndens den 26 mars 1941 dagtecknade meddelande nr 42. Häri anförde nämnden bland annat:

En auktionsförrättare syntes enligt svensk rätt vara att anse såsom kommissionär. Såvitt framginge av 1 § a), c) och d) samt 5 § andra stycket omsättningsskatteförordningen syntes därför spörsmålet, huruvida omsättningskatt skulle utgå vid en av en auktionsförrättare företagen auktion, vara beroende av om auktionen inginge såsom ett led i en av honom bedriven yrkesmässig verksamhet.

För att yrkesmässig kommissionärsverksamhet skulle anses föreligga syntes icke erfordras, att kommissionären yrkesmässigt bedreve annan handel. En person som i mera betydande omfattning mottog varor för försäljning i eget namn — enkannerligen om varor mottogs från flera håll — syntes således vara att anse såsom köpman, vilken yrkesmässigt bedreve kommissionshandel. Han vore med andra ord handelskommissionär. Huruvida en verksamhet skulle betraktas såsom yrkesmässig syntes icke kunna avgöras annat än från fall till fall. Anmärkas kunde att enligt punkt 2 av anvisningarna till 1 § omsättningsskatteförordningen i begreppet yrkesmässig i detta författningsrum inlades samma betydelse som vid inkomstbeskattningen.

I enlighet med det anförda skulle således — vid försäljning av varor å auktion, vilken icke företogs av den, för vars räkning försäljningen skedde, utan av en särskild auktionsförrättare — omsättningsskatt utgå i de fall, då auktionsförrättaren vore att anse såsom yrkesmässig kommissionär.

Mot en sådan tolkning kunde icke utan fog invändas, att den skulle medföra en del praktiska olägenheter. Om exempelvis en privatperson ville å auktion låta försälja sitt bo och därför anlidade en auktionsförrättare, skulle omsättningsskatt utgå, därest auktionsförrättaren ansåges vara handelskommissionär, men eljest icke; och auktionsförrättarens ställning i detta hänseende kunde icke alltid på förhand med visshet fastställas. Med hänsyn härtill bleve sannolikt ock en följd att den yrkesmässige auktionsförrättaren komme att i viss mån lida avbräck i sin rörelse, därigenom att till försäljningar å auktion såvitt möjligt icke komme att anlitas auktionsförrättare, vars verksamhet vore sådan, att denna komme att göra försäljningen skattepliktig.

Sannolikt med tanke härpå hade vid omsättningsskatteförordningens behandling i riksdagen frågan, om försäljning av varor på auktion skulle drabbas av omsättningsskatt, särskilt berörts.

Av ordalydelsen i första särskilda utskottets uttalande härom syntes följa, att om exempelvis en privatperson för avyttring av personlig lösegendom å auktion anlita en särskild auktionsförrättare, vilken intog ställningen av kommissionär, omsättningsskatt skulle utgå — självfallet under förutsättning att försäljningen vore att anse såsom yrkesmässig; och detta skulle enligt utskottets uttalande bero av kommissionärens förhållanden. Detta syntes i sin tur innebära, att man hade att falla tillbaka på vad i det föregående av nämnden utvecklats rörande kommissionärens verksamhet.

Fråga vore emellertid om ett sådant resultat varit av riksdagen åsyftat. Det syntes icke uteslutet, att ungefär följande resonemang legat till grund för oförmälda uttalande. Den omständigheten att en försäljning, som om den företoges av varornas ägare vore skattefri, skedde å auktion, borde icke göra försäljningen skattepliktig, oavsett vem som ombesörjde auktionen (privatpersonens försäljning). Innefattade auktionen åter endast ett led i en i övrigt skattepliktig omsättning, skulle skatt utgå även om auktionsförrättaren ej vore att betrakta såsom yrkesmässig kommissionär (konkursboets försäljning av dess handelsvarulager). Valde en privatperson att för avyttringen anlita en person som — oavsett sin auktionsverksamhet — vore att anse såsom yrkesmässig kommissionär, skulle skatt ock utgå, därest försäljningen inginge såsom ett led i auktionsförrättarens övriga verksamhet (försäljning genom en antikvitetsfirma).

Särskild uppmärksamhet syntes påkallas av det sist i utskottets uttalande anförda exemplet. Under det att i de båda därförut upptagna fallen frågan om skatteplikt hänförts till kommissionärens förhållanden, vore så icke händelsen med avseende å exemplet med konkursboets försäljning av dess handelsvarulager. Måhända kunde därav dragas den slutsatsen, att enligt utskottets mening karaktären av försäljning i kommission skulle i omsättningsskatt hänseende bedömas med hänsyn — förutom till kommissionärens förhållanden — jämväl till dens förhållanden, för vars räkning försäljningen ägde rum.

I betraktande särskilt av det förhållandet, att riksdagens ståndpunkt till frågan icke resulterat i någon ändring av författningstexten, vågade nämnden för sin del emellertid icke antaga, att författningen, såvitt anginge spörsmålet om försäljning å auktion, vore att tolka annorledes än nämnden — med utgångspunkt från rättspraxis, vartill utskottsutlåtandets ordalydelse åtminstone i vissa delar syntes ansluta sig — inledningsvis anført. Med hänsyn till föreliggande omständigheter hade nämnden likväl för avsikt att ingå till Kungl. Maj:t med förslag om ändring i omsättningsskatteförordningen, därvid syntes kunna övervägas en sådan ordning, att auktionsförrättare icke i denna sin egenskap skulle anses såsom kommissionär.

Nämnden har sedermera i framställning till Kungl. Maj:t framlagt förslag till ändringar i omsättningsskatteförordningen med syfte att undanröja de praktiska olägenheter och tolkningssvårigheter, som i meddelandet berörts. I denna framställning anför nämnden till en början:

Den första förutsättningen för att omsättningsskatt skall utgå vid försäljning enligt 1 § a), c) och d) omsättningsskatteförordningen är, att försäljningen är yrkesmässig. Härutinnan må hänvisas till anvisningarna till 1 § punkt 2.

Berörda förutsättning läser böra uppställas jämväl vid tillämpning av 5 §

andra stycket. För att kommissionär över huvud skall anses såsom säljare torde därför den av honom företagna försäljningen skola vara yrkesmässig. Sistnämnda stadgande synes med andra ord taga sikte allenast på det fall att fråga är om yrkesmässig kommissionär, under det att annan (civil) kommissionär ej beröres av stadgandet.

En sådan ståndpunkt är ock enligt nämndens mening riktig. Om en person, som yrkesmässigt bedriver försäljning av varor från butik, vill i särskilda fall försälja en del av sina varor genom civil kommissionär, torde varje anledning saknas, att denna del av omsättningen skall behandlas på annat sätt än butikshandlaren's övriga omsättning. (En juvelerare överlämnar t. ex. till en privatperson ett dyrbart snycke för att av denne försäljas inom hans bekantskapskrets.)

Härmed sammanhänger ett annat spörsmål, som rör auktionsförsäljning. Om en person, som idkar butiksförsäljning, vill försälja sitt varulager — eller en del därav — på auktion, kan härför anlitas en civil kommissionär. Nyss angivna tolkning av 5 § andra stycket leder även i detta fall till det resultatet, att auktionssumman skall ingå i butikshandlaren's skattepliktiga omsättning.

Några särskilda regler rörande försäljning på auktion genom anlåtande av icke yrkesmässiga kommissionärer torde följaktligen icke erfordras. Frågan om skattskyldighet vid dylika auktioner blir att avgöra med hänsyn till dens ställning, för vars räkning auktionen sker. Ingår auktionen såsom ett led i en av denne bedriven yrkesmässig verksamhet (t. ex. försäljning av ett handelsvarulager), skall auktionssumman ingå i hans skattepliktiga omsättning, men i annat fall icke (t. ex. en privatpersons eller ett dödsbos avyttring av personlig lösegendom).

De särskilda svårigheterna beträffande försäljning på auktion uppkomma däremot, då för försäljningen anlitas en yrkesmässig kommissionär; härvid kan det — såsom nämnden i sitt meddelande i ämnet framhållit — vara ett vanskligt spörsmål att avgöra redan om auktionsförrättaren skall anses såsom yrkesmässig kommissionär eller ej.

Av den uppfattning, varåt nämnden i sitt meddelande givit uttryck, följer, att vid försäljning å auktion, vars förrättare är att anse såsom yrkesmässig kommissionär, omsättningsskatt skall erläggas av auktionsförrättaren, evad den, för vars räkning försäljningen skett, idkat skattepliktig verksamhet eller ej. Även om sådan auktion omfattat avyttring av en privatpersons eller dödsbos personliga lösegendom, föreligger således skatteplikt. Den omständigheten att avgörande betydelse i detta hänseende städse är att tillmäta kommissionären's förhållande är, på sätt i samma utlåtande jämväl berörts, icke tillfredsställande.

Av förarbetena till omsättningsskatteförordningen framgå de skäl, som föranlett stadgandet i 5 § andra stycket. Särskild hänsyn till försäljning å auktion läres därvid icke hava tagits. Enligt nämndens mening bör ock stadgandet bibehållas såvitt angår annan — yrkesmässig — försäljning i kommission än försäljning å auktion.

Vad beträffar försäljning å auktion synas de praktiska olägenheter, som äro förenade med tillämpningen av nu gällande bestämmelser i omsättningsskatteförordningen, kunna väsentligen undanröjas, därest avgörande betydelse ej tillmätes frågan, huruvida en auktionsförrättare i denna *egenskap* är att anse såsom yrkesmässig kommissionär. Om han däremot på annan grund är att anse såsom dylik kommissionär bör uppenbarligen en av honom — inom ramen för hans övriga verksamhet — förrättad auktion betraktas endast såsom ett led i denna verksamhet och omsättningsskatt förty utgå å auktionsförsäljningen lika väl som å annan av honom företagen försäljning.

Det sagda må belysas med ett par exempel.

I. En person A bedriver uteslutande auktionsverksamhet och är (allenast) av sådan anledning att — enligt civilrättsliga regler — anse såsom yrkesmässig kommissionär.

a) A försäljer ett varulager, tillhörigt X, som yrkesmässigt bedriver handelsrörelse. A bör icke i omsättningsskattelhänseende betraktas såsom kommissionär. Försäljningen ingår såsom ett led i X:s rörelse. Auktionssumman bör ingå i X:s skattepliktiga omsättning och skatt följaktligen erläggas av X.

b) A försäljer Y:s dödsbo tillhörig lösegendom. A bör icke i omsättningsskattelhänseende anses såsom kommissionär. Försäljningen ingår icke i någon av Y:s dödsbo bedriven rörelse. Omsättningsskatt bör över huvud taget ej utgå.

II. En person B idkar försäljning av möbler från butik och mottager tillika uppdrag att försälja möbler.

a) B försäljer å auktion ett möbelvarulager, tillhörigt möbelhandlanden Z. B bör jämväl i omsättningsskattelhänseende anses såsom kommissionär och har att erlägga omsättningsskatt för auktionsförsäljningen.

b) Y:s dödsbo uppdrager åt B att å auktion försälja dödsboet tillhöriga möbler. Samma resultat som i exemplet II a).

c) B idkar — vid sidan av sin butikshandel — verksamhet såsom auktionsförrättare; sistnämnda verksamhet omfattar varor av skilda slag. I den mån dessa varor ej utgöras av möbler föreligger något av de fall som upptagits under I. Vad åter beträffar möbler torde auktionsverksamheten böra bedömas enligt ettdera av fallen II a)—b).

Vad angår fallet II c) kunna onekligen vissa praktiska svårigheter föreligga. Därest man ej vill från omsättningsskatt undantaga varje försäljning å auktion — något som nämnden icke anser sig kunna förorda — lär det emellertid vara uteslutet att helt undgå dylika svårigheter. Och väsentligen torde, vad nu rör fallet II c), svårigheterna förminska, därest B i sin bokföring gör åtskillnad mellan sin möbelhandel — däri inbegripen auktionsförsäljning av möbler — och annan auktionsverksamhet.

På grund av vad sålunda anförts hemställer nämnden, att i 5 § andra stycket i förordningen måtte tillfogas ett stadgande av innebörd, att auktionsförrättare icke i denna sin egenskap skall anses såsom kommissionär.

Nämnden framhåller härefter, att av stor vikt för frågan om omsättningsskatt vid auktioner vore att klargöra, huruvida auktionsförsäljning kunde anses hänförlig under stadgandet i 1 § a) i förordningen, enligt vilket omsättningsskatt skall utgå vid yrkesmässig försäljning av varor från butik eller därmed likartat försäljningsställe. Betydelsen härav framträdde i två hänseenden, nämligen *dels* huruvida omsättningsskatt skulle utgå även vid försäljning av andra varor än sådana, som vid försäljningar enligt 1 § c) och d) i förordningen vore skattepliktiga (butikshandelsvaror och varor avsedda för någons personliga bruk etc.), *dels ock* huruvida omsättningsskatt skulle utgå även vid försäljning till inopare, som vore att anse såsom återförsäljare. Härulinnan utvecklar nämnden sin ståndpunkt på följande sätt:

Vad angår förstberörda spørsmål torde det kunna ifrågasättas om icke en auktionsförrättares sedvanliga försäljningslokaler — exempelvis i stad med monopol å auktionsförsäljningar vederbörande auktionsverks lokaler — äro att anse såsom sådana i anvisningarna till 1 § under 3. omförmälda, för varu-

försäljning direkt till allmänheten avsedda fasta försäljningsställen som likställas med butik. Därest så är förhållandet skall, enligt vad nu gäller, vid auktionsförsäljning i sådana lokaler jämlikt 1 § a) omsättningsskatt städse utgå, oavsett arten av de varor som försäljas och evad försäljningen sker till återförsäljare eller icke. En sådan konsekvens synes emellertid böra undvikas.

Under hänvisning till vad sålunda anförts finner nämnden önskvärt att sådan ändring vidtages i anvisningarna till 1 §, att lokal, varest auktionsförsäljning äger rum, icke skall allenast av sådan anledning anses såsom butik eller därmed likartat försäljningsställe.

Nämnden fortsätter härefter:

Vad åter beträffar frågan om återförsäljares auktionsinrop må först erinras om svårigheterna för auktionsförrättaren att vid auktionsförsäljningar — där ombud för yrkesmässiga återförsäljare vid samma auktion ofta äro ombud jämväl för privatpersoner — avgöra, huruvida inropet skett för återförsäljares räkning eller ej. Bortsett härifrån torde det vara stridande mot själva idén med auktioner, att av två avgivna, till det yttre lika höga bud det ena (återförsäljarens) med ett mervärde, motsvarande utgiften för omsättningsskatt å inropet, överstiger det andra (privatpersonens). De synnerliga svårigheter, som sålunda uppkomma, därest auktionsförrättaren skall ingå i bedömande av förevarande spörsmål, göra det högeligen önskvärt, att vid försäljning å auktion skillnad ej göres mellan återförsäljare och andra köpare. Här må framhållas, att detta näppeligen kan anses innebära någon diskriminerande behandling av återförsäljare, enär dessa jämlikt 4 § 2 mom. i förordningen vid deklaration av egen skattepliktig omsättning äga avdragsrätt för ifrågasvarande inropssumma.

På grund av det sist anförda hemställer nämnden om sådana ändringar i 1 § c) och d) i förordningen att beträffande försäljning å auktion skattskyldighet föreskrives även då köparen är återförsäljare.

Slutligen ifrågasätter nämnden — med hänsyn till den tvekan, som varit rådande med avseende å omsättningsskatteförordningens tillämpning såvitt angår auktioner — huruvida icke Kungl. Maj:t vid bifall till nämndens förslag till ändringar i förordningen borde, med tillämpning av 6 § i densamma, genom generell föreskrift medgiva befrielse från eller återbäring av omsättningsskatt i samtliga fall, där skatt för försäljning å auktion utgått eller skolat utgå efter annat beräkningssätt än det, som de nya bestämmelserna föranledde.

I förevarande ämne ha framställningar till Kungl. Maj:t jämväl ingivits av *överståthållarämbetet, drätselkammaren i Göteborg och Svenska stadsförbundet*, vari befrielse från omsättningsskatt för städernas auktionsverk påyrkats.

*Departements-
chefen.*

De i det föregående berörda svårigheter, som uppstått vid tillämpningen av omsättningsskatteförordningen, synas mig bliva i huvudsak avhjälpta genom de av omsättningsskattenämnden föreslagna författningsändringarna. Jag förordar alltså att dessa ändringar genomföras och förutsätter därvid, att

omsättningsskattenämnden vid bifall till förslaget utarbetar meddelande i ämnet, där de nya reglernas innebörd för de skattskyldiga närmare belyses.

Därest nu förordade ändringar i omsättningsskatteförordningen genomförs, har jag för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att — i enlighet med omsättningsskattenämndens förslag — med tillämpning av 6 § i förordningen medgiva generell befrielse från eller återbäring av omsättningsskatt i samtliga fall, där skatt för försäljning å auktion utgått eller skolat utgå efter annat beräkningssätt än det, som de nya bestämmelserna föranleda.

Vissa ändringar i anvisningarna till 1 § omsättningsskatteförordningen.

I sin förut berörda framställning den 4 oktober 1941 ha *handelskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö* uttalat, att avsevärda svårigheter vid tillämpningen av omsättningsskatteförordningen uppstått genom varornas uppdelning i butik- och icke butikshandelsvaror. I stort sett hade emellertid enligt handelskamrarnas mening dessa svårigheter numera undanröjts, men i vissa fall, såsom i fråga om skattläggningen av *reservdelar och ej självständiga maskintillbehör* ävensom av *delar till bilmotorer* kvarstode alltjämt oegentligheter i form av mångtydiga tolkningsregler och därav föranledda praktiska olägenheter. Härom yttra handelskamrarna i huvudsak följande:

Enligt omsättningsskattenämndens meddelande nr 19 gäller beträffande reservdelar och liknande maskintillbehör i första hand, att dylika delar skola följa samma regel som den maskinindustriprodukt, varför de äro avsedda. Kunna reservdelarna användas för olika maskiner, både skattefria och skattepliktiga, skola de alltid skattläggas.

Även i denna relativt enkla utformning och utan de komplicerande tillägg, varför nedan skall redogöras, kunna dessa regler i tillämpningen leda till ohållbara resultat. Som svar å gjord förfrågan (nr 88 i nämndens prejudikatsamling) har förklarats, att »reparation av lös bensinmotor är — eftersom bensinmotorer icke äro att hänföra till butikshandelsvaror — ej skattepliktigt arbete; reservdelar till en motor torde dock kunna anses vara reservdelar även till en bil». Enligt förklaringen följer härav att dylika reservdelar i regel äro att hänföra till butikshandelsvaror. Konsekvenserna av denna förklaring kan belysas med följande exempel. En bilägare överlämnar en lös bensinmotor till en verkstad för reparation. Sedan motorn isärtagits finner verkstaden, att vevaxeln är i behov av omslipning och lämnar axeln till en specialverkstad för detta arbetes utförande. Enligt nämndens tolkning skall omsättningsskatt utgå å kostnaden för det arbete, som nedlagts å vevaxeln. «när denna som »reservdel även till en bil» är att hänföra till butikshandelsvara. Verkstaden återfår vevaxeln från specialverkstaden och levererar slutligen den reparerade motorn till bilägaren. Då reparation av lös bensinmotor likväl ej är skattepliktigt arbete, är bilägaren för sin del icke skattepliktig och sålunda berättigad vägra att erlagga den av verkstaden utlagda skatten.

Vid sidan härav och åtminstone i fråga om reservdelar, vilka insättas i en motor i stället för förslitna sådana, kan förenämnda förklaring även läsas så att motordelar vare sig de skola användas till en avmonterad motor (icke butikshandelsvara) eller en påmonterad sådan (butikshandelsvara) liksom

automobiler äro att hänföra till butikshandelsvaror. Men icke heller denna regel gäller undantagslöst och den genomkorsas därtill av andra regler. Utgöres reservdelen av en i branschlistorna direkt angiven vara och har den där förklarats antingen för butikshandelsvara — såsom elektriska automobil-ledningar, bult, mutter, slangar, alla slag med en invändig diameter understigande 40 mm, drivremmar etc. — eller för icke butikshandelsvara — såsom kolvringar, bussningar, lagermetaller, kullager etc. — skall reservdelen skattläggas efter sin sålunda angivna karaktär, oavsett karaktären hos den maskinindustriprodukt varför den är avsedd. Enligt denna senare regel skall skatt sålunda uttagas, exempelvis å som reservdelar avsedda bultar och muttrar, även om dessa äro avsedda för en icke butikshandelsvara, t. ex. ett lokomotiv, en omnibus eller en vägmaskin, men däremot ej å som reservdelar avsedda kolvringar, bussningar och kullager etc. även då dessa skola användas i butikshandelsvaror såsom person- och lastautomobiler. I linje härmed ligger (svar å fråga 119) att skatt vid leverans av en lös bilmotor (icke butikshandelsvara) med växellåda (butikshandelsvara) skall utgå för växellådan men ej för motorn. Till här återopade regler kommer ytterligare en annan. Sker försäljningen av reservdelarna — såsom fallet ofta är — i samband med en reparation, skall skattefrågan avgöras efter huvudsaklighetsprincipen. I anvisningarna punkt 4 f) till 1 § har sålunda fastställts, att »ett ändrings-, förbättrings- eller därmed jämnställt arbete, vartill yrkesutövaren själv tillhandahåller erforderliga materialier eller förbrukningsartiklar, skall i dess helhet anses såsom arbetsprestation, därest arbetet framstår som det väsentliga, men eljest såsom försäljning, varav bland annat följer, att om arbetsprestationen i visst fall är det väsentliga och denna faller utanför det skattepliktiga området, skatteplikt ej heller inträder för överlåtelse av materialierna.» Om vid utförandet av en reparation av en omnibus (icke butikshandelsvara) arbetskostnaden utgör den större delen, skulle följaktligen skatt icke utgå för reservdelarna, även om dessa i annat sammanhang förklarats vara butikshandelsvaror.

Det kan knappast överraska, att de av dessa skatteregler närmast berörda trots all god vilja ej alltid varit i stånd att i alla detaljer ställa sig desamma till efterrättelse. Det torde också säga sig självt, att det med ett dylikt system av växlande regler näppeligen lär vara möjligt att åstadkomma en likformig och effektivt kontrollerbar beskattning. Av de fall, som kommit till handelskamrarnas kännedom, har också framgått, att de svårigheter, som härav följt, även om de icke överallt äro lika framträdande, på vissa områden måste betecknas som praktiskt oöverkomliga.

Som naturligt är gäller detta i första hand bilverkstäderna. Genom den ordning med i varandra ingripande regler, som här skapats, har bristen på reda och klarhet i skattläggningen blivit betydande. Bl. a. har detta förhållande kommit till synes däri att olika reservdelar, vilka ingå i samma ersättningsdel, t. ex. motorkolv, kolvringar, kolvbult, kolvbultsbussning, vevstake, lagermetall m. m., ömsom äro skattepliktiga, ömsom skattefria. Givetvis blir under dylika förhållanden en riktig skattedebitering och skatteredovisning utomordentligt besvärlig. Såvitt handelskamrarna ha sig bekant, har det inom denna bransch ej heller varit möjligt att nå fram till en stadgad enhetlig beskattning.

Med visst frångående av förenämnda regler torde emellertid på vissa håll i praxis ha utbildats ett system, vilket synes erbjuda en framkomlig utväg. I förenklande syfte har härvid till en början antagits, att allt monterings- och renoveringsarbete, även när detta är förenat med tillhandahållande av ersättningsmaterial i väsentlig omfattning, oberoende av arbetskostnadens andel i totalkostnaden, i skattehänseende alltid är att bedöma med hänsyn till

karaktären hos den vara, varpå arbetet utförts, alltså efter denna varas karaktär av butiks- eller icke butikshandelsvara. Inom denna allmänna ram sker skattläggningen därefter efter den regeln, att reservdelar och tillbehör till automobiler, däri inbegripet omnibusar ävensom maskiner med inbyggd motor — exempelvis vägmaskiner — alltid äro skattepliktiga i den mån de kunna finna användning på en skattepliktig automobil, m. a. o. på en last- eller personbil. En ännu klarare, inom branschen anbefalld förenkling skulle kunna vinnas därigenom att skatteplikten för fordonet eller maskinen som repareras oavsett övriga omständigheter blir uteslutande avgörande. I så fall skulle såväl arbetskostnaden som allt material å last- och personbilar samt traktorer (butikshandelsvaror) — inklusive till dessa hörande lösa motorer — bli skattepliktigt, medan motsvarande arbets- och materialkostnader å omnibusar och vägmaskiner (icke butikshandelsvaror) undantagas från skatteplikt. Jämfört med nu tillämpade synas båda de här angivna systemen mindre avvika i princip än i vissa detaljer. Därjämte äga dessa system en obestridlig fördel i sin större enkelhet och ge därmed möjlighet till en praktiskt genomförbar, mera enhetlig beskattning liksom till en effektiv skattekontroll. För egen del ha handelskamrarna därför ansett sig böra framföra dessa förslag till övervägande.

Jämväl *centrala omsättningsskattenämnden* har i skrivelse till Kungl. Maj:ten den 11 november 1941 upptagit frågan om de betydande svårigheter av nyss angivna art, som särskilt inom bilbranschen yppat sig vid omsättningsskatteförordningens tillämpning. Nämnden har därvid understrukit, att åtskilliga av dessa svårigheter syntes bottna däri, att vederbörande yrkesutövare icke gjorde behörig åtskillnad mellan, å ena sidan, *försäljning av varor* och, å andra sidan, *tillhandahållande i samband med ett reparationsarbete av därför erforderliga varor*. I detta avseende har nämnden hänvisat till frågorna nr 80—82 i nämndens publikation »Från centrala omsättningsskattenämndens verksamhet».

Emellertid finner nämnden svårigheterna i betydande utsträckning bero på att gränsen mellan butikshandelsvaror och icke butikshandelsvaror icke vore så tydlig och klar som man kunde önska. Nämnden fortsätter:

Enligt anvisningarna till 1 § omsättningsskatteförordningen skola person- och lastautomobiler hänföras till butikshandelsvaror. Omnibusar hava av nämnden, om än efter viss tvekan, hänförts till icke butikshandelsvaror. Motorer av olika slag — såsom bensin-, råolje- och dieselmotorer ävensom de flesta elektriska motorer — hava med hänsyn till det sätt, på vilket de i separat skick regelmässigt försälas, enligt beslut av nämnden hänförts till icke butikshandelsvaror. Härvid har det, med hänsyn bland annat till åtskillnaden mellan person- och lastautomobiler samt omnibusar, icke låtit sig göra att från detta beslut undantaga sådana motorer, som vanligen användas i automobiler, eller med andra ord bilmotorer.

Dessa förhållanden hava medfört, att på bilbranschens område gränsen mellan butikshandelsvaror och icke butikshandelsvaror i vissa hänseenden blivit svävande. Särskilt vid tillämpningen av nämndens meddelande nr 19 (angående reservdelar) uppstå lätt svårigheter, när det icke är utan vidare klart huruvida en del av en bilmotor skall räknas såsom reservdel till motorn eller till själva bilen; ytterligare svårigheter uppstå därigenom att motordelen — även om den betecknas såsom reservdel till en bil — tillika kan

vara reservdel till en omnibus. Åtskilliga av de komplikationer som kunna uppstå i detta sammanhang hava utförligt skildrats uti handelskamrarnas framställning.

Berörda missförhållanden skulle enligt nämndens förmenande i väsentliga delar kunna på ett enkelt sätt avhjälpas, därest omnibusar, bilmotorer och en del tillbehör till sådana överfördes till gruppen butikshandelsvaror. En sådan åtgärd — som redan från omsättningsskatteförordningens utgångspunkt torde vara försvarlig — synes vara särskilt påkallad, för det fall att den av nämnden föreslagna reformen beträffande återförsäljarbegreppet icke kommer till stånd, men även för det motsatta fallet synes mycket vara att vinna genom åtgärdens vidtagande. Det kan visserligen förväntas, att en dylik ändrad klassificering skulle komma att ingripa även på andra områden än bilbranschens, exempelvis den elektriska branschens (elektriska motorer, generatorer, relän etc.), och därigenom vålla vissa svårigheter, men på det hela taget synes man med fog kunna vänta sig en betydande förbättring av nu rådande förhållanden såsom följd av den ökade enhetlighet, som vunnit genom ändringen.

Författningstekniskt sett torde en överföring av antydda slag lämpligast ske genom en ändring av den i anvisningarna till 1 § omsättningsskatteförordningen intagna exemplifieringen å butikshandelsvaror, i det att såsom exempel å butikshandelsvaror där upptagas jämväl omnibusar och motorer för motorfordon. Det torde därefter böra ankomma på nämnden att med utgångspunkt från de nya författningsbestämmelserna träffa nya avgöranden i fråga om den närmare grupperingen av åtskilliga varor på detta område.

Nämnden har i ärendet samrått med representant för *Bilverkstädernas riksförbund*.

*Departements-
chefen.*

Vid bifall till omsättningsskattenämndens förslag, att i anvisningarna till 1 § omsättningsskatteförordningen bland exemplen å butikshandelsvaror jämväl skulle upptagas omnibusar och motorer för motorfordon, skulle nämnden erhålla underlag för utarbetandet av nya anvisningar, ägnade att på ett betydande område undanröja uppkomna svårigheter vid omsättningsskatteförordningens tillämpning. Ehuru det torde kunna ifrågasättas, huruvida icke den föreslagna ändringen i viss mån skulle innefatta ett avsteg från det betraktelsesätt, som lett fram till anvisningarnas nuvarande utformning, finner jag mig utan tvekan kunna förorda en av så starka praktiska krav dikterad åtgärd.

I förevarande sammanhang torde ytterligare en mindre jämkning böra vidtagas i anvisningarna till 1 § omsättningsskatteförordningen. Bland exemplen å butikshandelsvaror angivas för närvarande *mjölkningsmaskiner*, varmed lärrer hava avsetts mjölkskumningsmaskiner (separatorer). I enlighet härmed har ock centrala omsättningsskattenämnden vid utarbetandet av nämndens meddelande nr 1 rörande lantbruksmaskiner och lantbruksredskap hänfört förstnämnda varor till icke butikshandelsvaror, medan mjölkskumningsmaskiner förklarats vara butikshandelsvaror.

Ifrågasatt undantag från skatteplikt beträffande apoteksvaror.

I det vid propositionen om införande av allmän omsättningsskatt fogade författningsförslaget hade bland de i 2 § 1 mom. angivna undantagen från skatteplikt även upptagits *apoteksvaror*, varmed enligt de föreslagna anvisningarna till 2 § avsågos varor, som enligt gällande apoteksvarustadga äro att hänföra till apoteksvaror. Första särskilda utskottet fann emellertid apoteksvarorna böra beskattas, då ett undantagande av denna mycket omfattande varugrupp antogs skola i hög grad försvåra arbetet å apoteken. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

I de vid årets riksdag väckta motionerna I: 97 och II: 135 hemställdes emellertid, att apoteksvaror, som försåldes mot läkarrecept, måtte undantagas från skatteplikt. Bevillningsutskottet inhämtade under hand upplysningar i ämnet från medicinalstyrelsens apoteksbyrå samt apotekarsocieteten ordförande, därvid byrån förklarade sig finna de starkaste skälen tala för avslag å motionen, medan apotekarsocieteten ordförande förordade ett stadgande av innebörd, att läkemedel, vilka jämlikt av medicinalstyrelsen utfärdade bestämmelser om förordnande och utlämnande av läkemedel enligt recept försäljas från apoteksinrättning, skulle vara undantagna från omsättningsskatt. Utskottet förklarade sig icke berett att taga ställning till motionärernas förslag utan en närmare utredning och ansåg önskvärt, att Kungl. Maj:t i samband med den av utskottet föreslagna utredningen rörande andra med omsättningsskatten förknippade spörsmål jämväl ägnade förevarande fråga uppmärksamhet.

Spörsmålet har behandlats i omsättningsskattenämndens i det föregående berörda skrivelse den 22 september 1941, i vilken nämnden meddelar, att frågan gjorts till föremål för överläggningar med medicinalstyrelsens apoteksbyrå och representanter för apotekarsocieteten, samt vidare uttalar:

Det skall icke förnekas, att skäl tala för en skattebefrielse i en eller annan form för läkemedel; ur viss synpunkt kan det utan tvivel framstå såsom stötdande, att staten anknyter sitt skattekrav till förbrukning av varor, som under stundom äro nödvändiga för hälsans bibehållande eller återvinnande. Ett dylikt betraktelsesätt synes dock knappast vara hållbart. Vid ett skattesystem, som bygger på en allmän beskattning av konsumtionsvaror, måste största försiktighet iakttagas i fråga om att av humanitära eller dylika skäl undantaga vissa sådana varor från skatt. Ett konsekvent beaktande av sådana hänsyn skulle nämligen lätt nog föra längre än som låter förena sig med skattesystemets finansiella syfte och komma i strid med rimliga krav på dess lätthanterlighet. Med andra ord: samma eller ungefär samma skäl som kunna åberopas till förmån för en vara kunna ej sällan åberopas även för en annan, och befrielsen av den ena drager gärna med sig motsvarande åtgärd för den andra. Det synes därför mest rationellt att så litet som möjligt tillgodose ifrågavarande hänsyn genom skattebefrielse utan i stället söka på andra sätt åstadkomma lättnader i ömmande fall. Såsom apoteksbyrån påpekat sker detta i viss utsträckning redan nu, i det att medellösa personer kostnadsfritt erhålla medicin genom fattigvårdens försorg. I detta sammanhang torde även kunna erinras om det vitt utbredda sjukkasseväsendet.

Vad särskilt den nu föreslagna anordningen beträffar, har nämnden åtskilliga invändningar att göra mot densamma. Främst må framhållas, att den innebär ett avsteg från en princip, som nämnden städse ansett sig böra strängt upprätthålla vid sin klassificering av varor, nämligen den grundsatsen, att en varubestämning som medför rättsverkningar i beskattningsavseende bör göras fullt objektiv och alldeles oberoende av försäljningssätt eller försäljningsändamål. Åsidosättande av denna princip måste enligt nämndens mening alltid medföra risk för kringgående av förordningens bestämmelser och vålla svårigheter vid tillämpningen. I detta speciella fall må påpekas, att läkare, veterinärer och tandläkare skulle kunna erhålla alla läkemedel för eget och sina familjers behov utan skatt, endast genom att rekvirera dem mot recept.

Vidare önskar nämnden framhålla, att verkningarna av den föreslagna anordningen i många fall skulle bliva rent godtyckliga. Särskilt stötande förefaller det, att exempelvis sådana för sina förbrukare absolut livsviktiga läkemedel som insulin samt lever- och ventrikelpreparat, avsedda för bekämpande av vissa blodsjukdomar — vilka läkemedel enligt vad nämnden erfarit erhållas utan recept — skulle bliva föremål för beskattning, medan åtskilliga s. k. »stärkande mediciner», som ofta ordinerar av läkare utan att någon verklig sjukdom är för handen, skulle gå fria från skatt. Visserligen låter det tänka sig att genom särskild bestämmelse fritaga förstberörda läkemedel från skattskyldighet, men detta skulle då medföra, att apotekens arbetsbörda komme att ökas på ett sätt, som man tidigare velat undvika. En annan inadvartens är, att sjukvårdsinrättningar, som hava egen läkare, skulle kunna erhålla skattefri medicin, medan mindre sjukvårdsinrättningar utan egen läkare skulle få vidkännas skatt.

Mot genomförande av den ifrågasatta ändringen tala även vissa av apoteksbyrån anförda skäl som hittills icke berörts, såsom knappheten på apoteksvaror och det oberättigade i att onödigtvis uppmuntra konsumtionen av dylika varor.

På grund av vad sålunda anförts får nämnden för sin del avstyrka, att den ifrågasatta skattebefrielsen för läkemedel kommer till stånd.

Länsstyrelsen i Malmöhus län och Kooperativa förbundet hava förordat skattefrihet för apoteksvaror, som endast må utlämnas mot recept av läkare, samt därutöver vissa särskilt namngivna preparat, såsom insulin o. dyl. *Kammarrätten* har funnit sig böra avstå från att bedöma värdet av de skäl för och emot, som kommit till synes i den omtvistade frågan, och allenast uttalat, att från taxeringstekniska synpunkter hinder icke syntes möta för ett undantag av den omfattning, som tillstyrkts i nyssnämnda båda yttranden. Med undantag för en länsstyrelse, som icke yttrat sig i frågan, ha *samtliga övriga myndigheter och organisationer*, som yttrat sig över omsättningskattenämndens ifrågavarande skrivelse, anslutit sig till nämndens ståndpunkt.

*Departements-
chefen.*

I likhet med den starkt övervägande majoriteten bland de hörda myndigheterna och organisationerna finner jag de av omsättningskattenämnden anförda skälen mot den ifrågasatta skattebefrielsen för läkemedel böra tillmätas avgörande betydelse. Genom den nu lämnade redogörelsen torde emellertid vad i ärendet förekommit böra bringas till riksdagens kännedom.

Ifrågasatta undantag från skärpt omsättningsskatt.

1. **Reparationsarbeten o. dyl.** Enligt 1 § f) omsättningsskatteförordningen utgår omsättningsskatt vid utförande av ändrings-, förbättrings-, underhålls- eller rengöringsarbete å butikshandelsvaror och varor avsedda för någons personliga bruk etc., under förutsättning att arbetet yrkesmässigt verkställs av företagare med fast driftställe för näringsverksamhet och att arbetet faller inom området för nämnda verksamhet. Något undantag härutinnan är ej stadgat i fråga om de varuslag, beträffande vilka omsättningsskatt jämlikt förordningen den 25 maj 1941, nr 252, utgår efter högre skattesats än fem procent.

I framställning den 16 juni 1941 har *Sveriges hantverksorganisation* hemställt om undantag från skärpt omsättningsskatt beträffande arbeten av nyss angivna slag.

Till stöd för framställningen anföres bl. a., att det icke kunde anses såsom lyx att hålla en vara i stånd, även om den kunde tyckas vara umbärlig. Underhölles den icke, bleve förslitningen snart nog så stark, att varan måste helt kasseras. Återhållsamhet från allmänhetens sida i fråga om reparationsarbeten medförde även minskade arbetsmöjligheter.

I avgivet utlåtande har *centrala omsättningsskattenämnden* uttalat, att det icke kunde bestridas, att de skäl av praktisk och nationalekonomisk natur, som anförts mot skärpt beskattning av reparations- och dylika arbeten å s. k. lyxvaror, i stor utsträckning vore vägande. Sålunda syntes det ovedersägligt, att ett fördyrande av underhållsarbeten å de varor, som vore underkastade den skärpta omsättningsskatten, måste leda till en för tidig förslitning av dessa, vilket i vissa fall nationalekonomiskt sett syntes innebära en misshushållning. Uteslutet vore väl ej heller, att befrielse från skärpt omsättningsskatt för reparationsarbeten skulle medföra en minskning av den arbetslöshet, som på vissa områden kunde hava föranletts av denna skatt.

Nämnden yttrar vidare:

Konsekvenserna av den skärpta skatten å arbetsprestationer framstode i vissa fall såsom egendomliga. Sålunda vore det för allmänheten icke lätt att förstå, varför reparation å ett urverk, inneslutet i en guldboett skulle beläggas med skatt efter 20 procent, medan motsvarande reparation å verket till ett silverur endast belades med 5 procent skatt. Ur nämndens erfarenhet skulle mångfaldiga liknande exempel kunna anföras.

Den skärpta omsättningsskatten å arbetsprestationer syntes även i många fall försäkra mycket besvärliga problem för de företagare, som berördes därav. För t. ex. en försäljare av mattor föreläge väl sällan någon svårighet att med ledning av gällande bestämmelser avgöra, vilka mattor som hörde till de med skärpt skatt belagda, men för den företagare, som ombesörjde rengöring av mattor, vore saken avsevärt svårare att bedöma.

Redan de av handelsorganisationen anförda skälen funne nämnden sålunda med betydande styrka tala för bifall till framställningen. Härför kunde emellertid åberopas ytterligare ett skäl, som enligt nämndens förmenande

vore av avgörande betydelse, nämligen den utomordentliga svårigheten att kontrollera, att förhöjd omsättningsskatt å arbetsprestationer verkligen erlades.

Härutinnan anför nämnden:

Det torde vara ett genomgående drag för alla de näringsidkare, som här komma i betraktande, att de utföra arbeten såväl å varor, som äro föremål för den förhöjda skatten, som ock å varor, vilka äro föremål blott för vanlig omsättningsskatt. Sedan varorna reparerats och återställt till sina ägare, finns det tydligen ingen möjlighet att konstatera, till vilken kategori de varit att hänföra, och därmed omöjliggöres också varje försök till exakt kontroll över den skattepliktiga omsättningens beräkning. Det är möjligt, att man kan skaffa sig en ungefärlig uppfattning om den andel av exempelvis skoreparatörers omsättning, som normalt omfattar reparationer å skodon, belagda med förhöjd omsättningsskatt, men längre kan man svårigen komma, och någon tillfredsställande kontrollmetod kan nu nämnda förfaringsätt icke sägas utgöra. Detta förhållande är enligt nämndens mening synnerligen olyckligt. Det innebär för näringsidkaren en ständig frestelse, *dels* att — ej minst ur konkurrenssynpunkt — underlåta att av beställaren uttaga den högre skatt, som näringsidkaren må vara pliktig att erlagga, *och dels* vidare att uppgiva sin omsättning för lågt. Då såsom följd härav en kund kan komma att, för samma slags arbetsprestation, hos en näringsidkare påföras den högre skatten men hos en annan endast den lägre, uppväckes lätteligen hos allmänheten känslan av misstroende mot själva skattesystemet.

Ifrågavarande spørsmål har även berörts av *handelskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö* i deras förut omtalade framställning den 4 oktober 1941, därvid på samma skäl, som hantverksorganisationen och omsättningsskatte-nämnden anfört, organisationens yrkande ånyo framförts. Förslaget har uttryckligen tillstyrkts i de över handelskamrarnas framställning avgivna yttrandena av *länsstyrelserna i Stockholms, Örebro, Västmanlands och Västerbottens län* samt av *Kooperativa förbundet*.

Departements-
chefen.

De anförda skälen för att reparations- och dylika arbeten å varor, beträffande vilka skärpt omsättningsskatt stadgats, allenast skulle drabbas av omsättningsskatt efter fem procent synas mig övertygande. Jag förordar alltså, att en sådan ändring i beskattningsreglerna genomföres, vilket författningstekniskt torde kunna enklast ske genom en särskild förordning.

2. **Skodon.** Jämlikt förordningen den 25 maj 1941, nr 252, utgår skärpt omsättningsskatt för skodon av lackerade eller bronserade skinn samt av guld-, silver-, mocka-, ödle-, orm- eller fiskskinn ävensom för skodon av spånadsvara innehållande silke eller finare metalltråd.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift den 4 juni 1941 har *skofabriksaktiebolaget Oscaria* hemställt att barnskodon av lackskinn, samtliga skodon tillverkade av mocka samt tofflor av alla slag måtte undantagas från skärpt omsättningsskatt.

Samma yrkanden ha framförts av *Svenska skofabrikantföreningen* och *Sveriges skomakeriidkares och skohandlares riksförbund* i gemensam skrift den

10 juni 1941, vilken framställning *Sveriges sko- och lädergrossisters förbund* och *Sveriges köpmanförbund* i särskilda skrifter den 17 och den 27 juni 1941 förklarar sig biträda.

I ämnet har vidare till Kungl. Maj:t ingivits en den 10 juni 1941 dagtecknad skrift av *Svenska sko- och läderindustriarbetareförbundet* samt en den 8 oktober 1941 dagtecknad skrift av *Kooperativa förbundet* jämte fem till detta anslutna handelsföreningar, i vilken sistnämnda framställning anhållits, att samtliga slag av skodon måtte undantagas från skärpt omsättningskatt.

Till stöd för framställningarna har i huvudsak anförts, att försäljningen av lackskor praktiskt taget avstannat, varför risk föreläge att inom landet befintliga lager av lackskinn skulle förstöras, då dylikt skinn icke tålde längre tids förvaring, att för tillverkning av barnskodon i viss utsträckning begagnades avfallsbitar av lackskinn samt att skodon av mockaskinn icke kunde hänföras till lyxvaror, bland annat på den grund att mocka kunde beredas av i viss mån skadade skinn, vilka icke på annat sätt kunde utnyttjas för tillverkning av skodon.

Centrala omsättningsskattenämnden har i avgivet utlåtande över förstnämnda, av skofabriksaktiebolaget *Oscaria* ingivna framställning uttalat följande:

Vad bolaget anført i fråga om barnskodon synes nämnden vara förtjänt av beaktande. Särskilt vill nämnden understryka angelägenheten av, att stycken av lackskinn — s. k. skarv- eller bitpungar — vilka erhållas såsom avfall vid fabrikation av större skodon eller eljest på grund av sin ringa storlek icke kunna användas vid tillverkning av sådana, må kunna på sätt förut varit vanligt utnyttjas vid framställning av barnskodon. Då det vidare icke synes möta någon svårighet att uppdraga en klar gräns mellan barnskodon och andra skodon, tillstyrker nämnden bifall till bolagets framställning i förevarande del.

I fråga om mockaskinn har nämnden inhämtat, att denna benämning icke motsvarar någon med avseende å ursprunget bestämd skinnsort, utan att hit hänföras olika slags skinn, vilka undergått en viss beredning. I enlighet härmed har nämnden såsom sin mening uttalat, att med skodon av mockaskinn böra avses alla skodon, å vilka skinnets yttre sida genom slipning givits en plyschliknande yta, vare sig slipningen verkställts på skinnets köttside eller på dess narvsida och oavsett skinnsort, som varit föremål för dylik beredning.

Av den ståndpunkt, nämnden sålunda intagit, följer emellertid, att till skodon av mocka hänföras åtskilliga typer av skodon som icke med fog torde kunna betecknas såsom »lyxvara». Härmed sammanhänger, att — såsom bolaget närmare utvecklat — ett rationellt utnyttjande av en råvara, varå knapphet råder, försvåras. Nämnden finner sig med hänsyn härtill böra tillstyrka bifall jämväl till bolagets framställning angående skodon av mocka.

I fråga om tofflor har nämnden såsom sin mening uttalat, att dessa enligt ifrågavarande förordning äro att hänföra till skodon. Bifalles bolagets framställning angående barnskodon, komma härigenom tofflor av lackskinn i motsvarande storlekar att falla utanför förordningens tillämplighetsområde. Lacktofflor i större storlekar torde med samma fog som andra skodon av lackskinn böra drabbas av den högre skatten.

Såsom förut nämnts utgår skärpt omsättningsskatt för skodon av spånadsvara, innehållande silke eller finare metalltråd (stat. nr 1186).

I sitt meddelande nr 45 har omsättningsskattenämnden förklarat sig anse, att med silke i stat. nr 1186 skall avses jämväl konstsilke, dock med undantag av kortfibrigt konstsilke, såsom cellulul och kaseinull.

I en till omsättningsskattenämnden ingiven, den 6 oktober 1941 dagtecknad skrivelse har *statens industrikommission* anfört:

Svårigheterna för vår rågummiförsörjning torde vara allbekanta och nödvändigösa besparingar av rågummi på alla områden, där så kan ske. Som svar på industrikommissionens anmodan till gummiskofabrikerna att söka göra alla tänkbara omläggningar för ernående av rågummibesparing, har gummifabriken i Gislaved utarbetat en bottintyp, där överdelen av gummi ersättes med en överdel av konstsilke.

Det använda tyget består till hälften av acetatsilke, vilket är nödvändigt för att göra det någorlunda motståndskraftigt mot väta. Om kortfibrigt konstsilke, av vilket för närvarande endast cellulul av viskostyp står till förfogande, skulle användas, bleve tyget alltför mottagligt för väta och dess motståndskraft i vått tillstånd så dåligt, att bottinen icke skulle motsvara sitt ändamål.

Då försörjningsläget för textilvaror är väsentligt bättre än för gummi hemställer industrikommissionen att ifrågavarande bottintyp må få försälgas med den vanliga omsättningsskatten under hänvisning till att en viss mängd textilvara användes för densamma, vilken textilvara normalt skulle kräva den högre omsättningsskatten. Rågummibesparingen vid tillverkningen av dessa bottiner är betydande i det att 16,000 par av den nya typen kunna tillverkas med samma gummiförbrukning som 10,000 par av den nu vanliga. Bottinen blir enligt kommissionens åsikt icke mer lyxbetonad på grund av förändringen, men måste givetvis förändringen kunna göras av sådant material att bottinens kvalitet icke försämras.

Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 oktober 1941 har *omsättningsskattenämnden* överlämnat industrikommissionens berörda framställning och därvid för egen del anfört, att nämnden icke kunde finna annat än att förhöjd omsättningsskatt enligt gällande bestämmelser skulle utgå vid försäljning av ifrågavarande slag av bottiner, men att med hänsyn till de av industrikommissionen anförda skälen måste anses i hög grad önskvärt, att försäljningen av dessa bottiner icke belastades med förhöjd omsättningsskatt.

*Departements-
chefen.*

I likhet med omsättningsskattenämnden finner jag barnskodon böra undantagas från de varor, för vilka skärpt omsättningsskatt skall utgå, i syfte att underlätta utnyttjandet av inom landet befintliga lager av lackskinn. Med barnskodon torde böra avses skodon i storlek 33 och därunder i s. k. stickmått. Närmare bestämmelser i detta hänseende synas lämpligen böra meddelas av omsättningsskattenämnden.

Såsom nämnden påpekat följer av nu förordade undantag, att tofflor av lackskinn i storlekar för barn icke bliva föremål för skärpt omsättningsskatt. Att övriga lacktofflor skulle undantagas från den skärpta beskattningen finner jag icke motiverat.

Vad därefter angår skodon av mockaskinn har jag inhämtat, att försäljningen av dylika skodon — i motsats till vad branschens representanter synas hava väntat — äger stor omfattning trots den skärpta beskattningen. Skäl torde saknas att i detta avseende genomföra någon skattelättnad.

Beträffande bottiner, i vilka jämte gummi ingår spånadsvara, innehållande konstsilke, finner jag i likhet med omsättningsskattenämnden de av industrikommissionen anförda skälen böra föranleda befrielse från skärpt omsättningsskatt.

Erforderliga författningsbestämmelser om barnskodon och bottiner torde kunna upptagas i den av mig nyss föreslagna förordningen om undantag från skärpt omsättningsskatt beträffande reparations- och dylika arbeten.

Uppbörd av omsättningsskatt.

Jämlikt 18 § omsättningsskatteförordningen skall, där allmän omsättningsskatt på grund av taxering, som fastställts av taxeringsnämnd eller prövningsnämnd, skall utgå med högre belopp än det ålegat den skattskyldige att jämlikt 8 § i förordningen före taxeringen inbetala, överskjutande belopp erläggas i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver.

Bestämmelser rörande dylik uppbörd av omsättningsskatt ha av Kungl. Maj:t meddelats i kungörelse den 14 november 1941, nr 876. Vid beredningen av detta ärende har uppmärksammats, att uppbörden av mycket små belopp kan förväntas medföra oproportionerligt stora kostnader för statsverket.

Med hänsyn till vad nu anförts förordar jag att 18 § omsättningsskatteförordningen på det sätt ändras, att i paragrafen avsedd uppbörd endast skall avse belopp uppgående till minst en krona.

Inom finansdepartementet ha upprättats författningsförslag, innefattande de i det föregående förordade ändringarna i bestämmelserna rörande allmän omsättningsskatt, nämligen

- 1) *förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningsskatt samt*
- 2) *förordning angående beräkningen av allmän omsättningsskatt i vissa fall.*

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att berörda förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Wærneman.